

שם הפרויקט		מס' פרויקט
"אני לא מאמין": השפעות המכשיר על תפיסת חדשות ככזב		2022-01-076
מנחה שותף	מנחה אקדמי	
גב' נעמה אילני-צור	פרופ' ליאור פינק	
חברי הצוות		
	רועי סופר	לירן מור
	sopher@post.bgu.ac.il	lirane@post.bgu.ac.il

תקציר

במהלך השנים האחרונות כמות השימוש באמצעים טכנולוגיים בכלל ורשתות חברתיות בפרט, עולה בקצב מעריכי. לצד היתרונות הרבים, ישנו הסיכון שידיעות שקריות ולא מבוססות יופצו ללא בקרה, וכתוצאה מכך כמות גדולה של אנשים בעולם יפתחו דעות מוטות, דבר אשר יפגע באמון הציבור.

מטרת הפרויקט הינה לבדוק את רמת ההשפעה של אמוציונאליות הידיעה, אורך הידיעה וסוג המכשיר של המשתמש על החלטת האם להאמין לידיעות כזב ברשתות החברתיות. במידה ונוכל לאפיין מתי ידיעה ברשת החברתית תראה כשקרית בעיני קורא נתון, נוכל לתת מידע עבור מענה להתמודדות עם התופעה.

לשם ביצוע המחקר יצרנו פלטפורמת ניסוי דיגיטלי אשר מזכירה בנראות רשת חברתית ומכילה ידיעות מ3 תחומי עניין שונים רכילות, ספורט ופוליטיקה, לבסוף נבחרו 20 ידיעות מתאימות סך הכל, כאשר כל הידיעות שקריות. הידיעות נבחרו לפי אותם פרמטרים שישפיעו על החלטת המשתמש: אמוציונליות הידיעה (אמוציונלי/לא-אמוציונלי) – אמוציונליות הידיעה נבחרה לפי הרצה של הידיעות במודלים של NLP בשילוב עם סקר שערכנו בין סטודנטים (Pre Test). אורך הידיעה (ארוך/קצר) – נקבע לפי ערך סף של סה"כ מספר מילים בידיעה כאשר קיים הפרש של מספר מילים בין הידיעה הקצרה "הארוכה ביותר" ובין הידיעה הארוכה "הקצרה ביותר". בנוסף 120 המשתתפים בניסוי חולקו ל2 קבוצות שוות בצורה אקראית ע"פ סוג המכשיר בו המשתמש מבצע את הניסוי (PC/Mobile).

בפלטפורמת הניסוי הדיגיטלי כל נסיין נחשף ל20 הידיעות שנבחרו כאשר עבור כל ידיעה על הנבדק לדרג עד כמה הידיעה נראית שקרית במדד הנע בין 0 ל100 כאשר 100 מייצג ידיעה שקרית לחלוטין. בנוסף, הנסיינים נתבקשו לענות על 10 שאלות דמוגרפיות שיעזרו לנו לאפיין סיבות להגדרת ידיעות כשקריות. פעולות הנבדק נשמרו בבסיס נתונים ייעודי. לאחר הרצה וסינון, נותרו עם 70 נסיינים עם נתונים איכותיים – 35 לכל סוג מכשיר.

המשתתפים בניסוי גויסו באמצעות המערכת Amazon M.turk וקיבלו תגמול כספי על השתתפותם.

במהלך ניתוח הנתונים בחנו את ההשערות שעלו מתוך ממצאי סקר הספרות בעזרת יצירת מודל רגרסיה לוגיסטית המכיל 8 משתנים דמוגרפיים, ביניהם: גיל, השכלה, זמן צריכה יומי בטלפון נייד, ואת שלושת המשתנים המסבירים המתופעלים: אורך הידיעה, אמוציונליות הידיעה, וסוג המכשיר. השערות המחקר נועדו לבחון את השפעת 3 המשתנים המסבירים והאינטראקציות ביניהם. משתני האינטראקציה לא הראו מובהקות כלל ולכן לא נכנסו למודל. משתנה האורך ואמוציונליות הידיעה לא הראו מובהקות וגם לא הבדל משמעותי בממוצע הדירוגים עבורם.

לעומת זאת, הממצאים הראו כי המשתנה המייצג את סוג המכשיר הראה מובהקות ברורה ועולה בהתאמה לממצאי הסטטיסטיקה התיאורית, שאישה את ההשערה לפיה משתמשי הטלפונים החכמים דירגו את הידיעות כשקריות יותר מאשר משתמשי המחשב, ובהרחבה במידה ואדם יקרא ידיעה ברשת החברתית דרך הטלפון החכם שלו, הסיכוי שהידיעה תיראה לאותו אדם כשקרית גדול פי 2.6 מאשר והיה קורא אותה דרך המחשב.

המסקנות מהוות בסיס מדעי לכך שסוג המכשיר משפיע על החלטת המשתמש האם הידיעה שקרית וכן יכולות לתרום למחקרים נוספים באקדמיה בתחום חדשות הכזב ברשתות החברתיות.

מילות מפתח: חדשות כזב, רשתות חברתיות, מכשירים חכמים, אמוציונליות הטקסט, אורך טקסט.